

Bienále designu v Saint Etienne 2015

Biennale
Internationale
Design
Saint-Etienne

Letos v březnu proběhlo ve francouzském Saint Etienne už 9. mezinárodní bienále designu. Po téměř desetileté existenci nabývá tento festival objemu co se týče zvaných hostů i návštěvníků. Majoritu tvoří občané asijských zemí, jako je Čína, Japonsko, či Jižní Korea, která byla letošním čestným hostem.

Autor: doc. Ing. arch. Ludvika Kanická, CSc.
Lesnická a dřevařská fakulta
Mendelovy univerzity v Brně
Kontakt: kanicka@mendelu.cz
Foto: autorka

Bienále ale zvětšuje svůj akční rádius i ve smyslu rozsahu svých výstav. Vedle akcí „INN“ probíhajících v centru dění, v tzv. Cité du design „prorůstají“ další prezentace doslova celé město. Lze na ně narazit v bývalém kinosále, opuštěné manufaktuře, v místních muzeích, v galeriích a buticích, v blízkém městečku Firmini známém komplexem budov navržených světově proslulým architektem Le Corbusierem, nebo dokonce až v téměř 100 km vzdáleném Lyonu. Tzv. „OFF“ akce jsou uspořádány do tématických okruhů se zajištěním dopravy autobusem, případně kolem z půjčovny. Téměř půlmilionová městská aglomerace Saint Etienne vnímá design velmi citlivě jako symbiózu umění, průmyslové produkce, inovace, ale i politické a sociální složky. Vede ji k tomu téměř

stopadesátiletá tradice výroby palných i studených zbraní, textilního průmyslu a těžby uhlí. Kvůli zefektivnění dopravy surovin a zboží tu dokonce byla vybudována první železnice! Slavnou minulost zde připomíná několik muzeí, např. muzeum hornictví nebo muzeum průmyslu s expozicí textilních stuh. S průmyslem souvisí i vznik Školy krásných umění ESADSE už v roce 1857. Je zaměřená na výuku produktového a grafického designu.

Městečko designu

Právě na akademické půdě vznikla v roce 1998 iniciativa zviditelnit prostřednictvím bienále bývalé hornické město v současném světě průmyslu a designu. Akce připravované s obrovským nadše-

ním postupně vyrostly do podoby, která už vyžadovala profesionalizaci. Proto před 10 lety založila místní municipalita v areálu bývalé zbrojní manufaktury přímo v centru města instituci Cité de design (městečko designu). Industriální architektura opuštěné manufaktury, kam se přestěhovala i škola ESADSE, vytváří zvláštní kulisu pro prezentaci širokého záběru projektů bienále. Není to akce komerční ani muzeální. Bienále je živý organismus, jehož cílem je prostřednictvím exponátů nabídnout názor a vyvolat polemiku nad nejrůznějšími otázkami z širokospektrální oblasti fenoménu design.

Stolek, Yumi Oh a Chae Yong Kim, čestný host bienále: Jižní Korea. Grafický digitální motiv, tradiční lak, perleť. Spojení dvou generací – otec pracuje s tradičními materiály a techniky, dcera používá numerické projektování

1:1 Collection, Silva Lovasová, Slovensko. 3D tisk, CNC, extrudovaný polystyrén, PUR pěna, keramika, porcelán. Zvětšení dětských hraček jako v knize Alenka v říši divů a za zrcadlem ukáže veškeré nerovnosti a objeví bizarní svět jako na jevišti. Projekt v rámci souboru na téma bizarnost designu

Ten totiž více než 150 let ovládá naše životní prostředí. Kam se ale šíří akční rádius? Je to autonomní fenomén, nebo podléhá jiným disciplínám? Jak ovlivní naše chování v budoucnosti? Postačí inovace technické sféry, nebo je třeba permanentně inovovat všechny složky života včetně kultury? Může design pomoci v překonávání etických bariér? V pomyslné laboratoři bienále vznikají na workshopech a kolokviích nové názory a myšlenky s dopadem napříč touto komplexní problematikou s výhledem do budoucnosti.

Pár konkrétních příkladů:

■ Saint Etienne jako bývalé hornické město bojuje s chronickou nemocí – skomíráním městských parterů. V důsledku budování megalomanských hypermarketů „na zelené louce“ se tyto prostory postupně vyliďňují a místní obyvatelé se zde necítí dobře. Jeden z workshopů si vytyčil cíl vrátit do parterů život. Pozitivní roli při práci ve skupinách sehráli i designéři z asijských zemí, kteří mohli problematiku posoudit nezaujatými očima. Lze očekávat, že prezentované výsledky poslouží místní municipalitě, která je hodlá zabudovat do svého záměru rozvoje města.

■ Stejně může použít i výsledek průzkumu představ o životě ve třetím věku, další workshop, pořádaný s cílem vylepšit život seniorů v oblasti bydlení, stravování, dopravy, lékařské péče i sociálních vztahů. Podobné šetření a zejména uvedení jeho výsledků do praxe by nejspíš bylo užitečné i pro naše občany.

Autoři projektů jsou jednotlivci, designérské skupiny, studenti i profesionálové. O přízeň návštěvníků tu vedle výrobků naprosto neznámých mladých tvůrců usilují produkty světoznámých designérů a špičkové průmyslové podniky pomyslně soutěží s novými firmami. Jeden z nejpozoruhodnějších objektů města, muzeum hornictví, předávající současné generaci poselství z dob, kdy se tu těžilo uhlí, vytvořil jedinečnou kulisu pro předvedení workshopu „Glass is Tommorrow“. Křehké produkty vzniklé spoluprací designérů s hutěmi v několika evropských zemích působily na pozadí masivní hornické techniky vskutku bizarně. A proč nebylo sklo předvedeno raději v budově muzea Moderního umění? Má to svoji logiku. Vždyť přece uhlí kdysi sloužilo k vytápění sklářských pecí! Do projektu je zapojena i huť Verreum z Nového Boru, a tak se vedle zvučných jmen designérů jako Arik Levy nebo

Brutální interiér stroje muzea hornictví vytvořil neopakovatelný kontrastní rámec pro křehké skleněné produkty. Projekt „Glass is Tommorrow“

Werner Aisslinger objevili čeští umělci: Maxim Velčovský, Lucie Koldová, Lucie Horáčková i Michal Franěk nebo Jan Němeček. Workshop organizovala Royal College of Art at Kensington Road v Londýně.

Téma letošního bienále – smysl krásy

Projekty se snaží tento fenomén předložit v nejrůznějších souvislostech nevyjímaje ani polohu bizarnosti, případně karikatury. Bizarnost má obrovský sémiotický náboj a nabádá k přemýšlení mimo zažité mantinely krásy. Na projekt „Vous avez dit bizarre?“ v rámci bienále „INN“ volně navázala výstava „Tuning is not a crime“ ve slavném Muzeu umění a průmyslu. Fenomén tuningu zde nekarikuje, ale překládá ho návštěvníkovi jako další tvarové obohacení současného hmotného světa.

Téma krásy analyzoval i projekt Seriól Beauty. Představil výběr produktového designu 20 renomovaných designérů a ateliérů vytvořený pro 60 zavedených i začínajících firem. Zaměřil se na dokumentaci vztahu mezi různorodostí a sériovostí, regionálností a globalizací, kreativitou a průmyslovou výrobou.

Závěrem se sluší připomenout osobnost paní Josyane Franc, ředitelky pro vnější styky Cité de design a školy ESADSE. Na základě jejího dlouhodobého a vytrvalého úsilí bylo město Saint Etienne zapsáno na listinu UNESCO a může se neskromně pyšnit označením „Město designu“ stejně jako Graz, Montreal, Soul, Peking, Nagoya, Kobe, Buenos Aires a Šanghaj.

Bienále v Saint Etienne je festival designu zahrnující všechny oblasti, kte-

ré tento fenomén pokrývá. Vyjadřuje velkou naději v lepší budoucnost celé planety. Jeho návštěva by měla být povinnou zejména pro současnou mladou generaci, které dnes zatím odvážné vize bude v nedaleké budoucnosti uvádět do praxe. Pro občany EU tu už platí jasná zásada: je už jedno, odkud kdo pochází. Přesto mne poněkud zaskočilo, když na můj dotaz v češtině odpověděl mladý Slovák anglicky. Má už zřejmě svůj názor: cítí se být Evropanem... ■

Zdroj: tiskové materiály bienále 2015 SE

Příkladem jednoduché krásy je taburet Radice, projekt Beauty. Jednoduché opěradlo je fixováno bez kovových spojů a vybízí k odložení saka nebo kabelky. Velikost sedáku vyhoví každému uživateli. Příjemné moření konstrukce je inspirováno padajícím listím

